

3. Chirică S. Psihologie Organizațională. Modele de diagnoza și intervenție, Cluj-Napoca: Studiul Organizării, 1996. 190 p.
4. Chiriu I. Comunicarea interpersonală. București: Trictonic, 2003. 220 p.
5. Lindsey Agness. Schimba-ti Afacerea Prin NLP,
6. Marinescu V. Introducere în teoria comunicării, București: Tritnic, 2003. 199 p.
7. Nicolescu O. Fundamentele Managementului Organizației. București: Universitară, 2008. 234 p.
8. Palii, A. Cultura comunicării. Chișinău: Epigraf, 2005. 115 p.
9. Prodan A. Managementul de succes.- Iași: Polirom, 1999
10. Russu C. Management strategic.- București: All Beck, 1999
11. Șlehtițchi M. Liderii, Chișinău: Știința, 1998. 228 p.
12. Goleman D., Boyatzis R. Inteligența emoțională în leadership, Editura Curtea Veche (2019), 390p.
13. MAXWELL J. Totul despre lideri, atitudine, echipa, relatii, Editura Amaltea (2005), 264p.

IDENTITATEA NAȚIONALĂ ÎN SOCIETATEA MULTICULTURALISTĂ

NATIONAL IDENTITY IN THE MULTICULTURALIST SOCIETY

*Ecaterina Zubenschi, dr., conf. univ.,
UPS „Ion Creangă” din Chișinău*

*Ecaterina Zubenschi, PhD, associate professor
"Ion Creanga" SPU, Chisinau
ORCID: 0000-0002-1822-7460*

CZU: 316.347(478)+316.722

CZU: 37.036.6

DOI: 10.46728/c.v1.25-03-2022.p193-201

Abstract

We live in a present in which the issue of national identity is gaining ground. The crisis of immigrants, terrorist attacks, wars for the acquisition of new territories and resources, the compact density of minorities of foreign ethnic groups, living together in the territory of the adopted country, have become real disruptive elements in the national security of states.

The purpose of this article is to analyze some aspects of the meaning of national identity, perceived by adolescents, to determine their differences and similarities, depending on the ethnicity of their parents, the language usually spoken in the family, in relation to the state language, to highlights the role of national identity, as an essential element of the feeling of patriotism and national pride, a determining element of state security.

Key-words: nation, national identity, ethnicity, patriotism, security.

Dreptul internațional, conform căruia «moldovenii» sunt toți cetățenii Republicii Moldova indiferent de etnia lor. Dreptul Republicii Moldova și al celorlalte foste republici unionale sovietice conform căruia «moldovenii» sunt numai vorbitorii limbii daco-române cetățeni ai acestor state, ei constituind o «etnie diferită de Români», inclusiv de Românii din Moldova românească.

Dreptul României, după care «moldovenii» sunt o parte din poporul român (definit prin vorbirea limbii daco-romane), anume partea originară din teritoriile fostului Principat al Moldovei, pe ambele maluri ale Prutului.

Rezultatul actual este că printre moldoveni, cei din apusul Prutului au dreptul de a fi simultan români «și» moldoveni, pe când cei din răsăritul Prutului au de ales între a fi români

«sau» moldoveni. Din pricina acestei controversă, prin pătrunderea geopoliticii în sfera cultural-științifică a istoriei și a filologiei, cuvântul «moldovean» a căpătat de-a lungul vremii înțelesuri multiple și de pe urma contradicțiilor s-a încercat de către unele autorități, aprofundarea confuziei în rândul populației dintre cetățenie și etnie[5].

Republica Moldova este una din țările pentru care problema identității naționale s-a transformat într-o zonă destul de sensibilă și vulnerabilă, ea declanșând dispute controversate nu numai în mediul politicianilor, dar și al comunităților științifice, literare, mediatice etc. În teoria securității termenul tradițional de referință este „statul-națiune”. Este pusă la îndoială însăși legalitatea existenței statului Republica Moldova. Efectele sociale ale procesului identitar au repercusiuni din cele mai neașteptate și nedorite, ele pot să se consolideze, dar mai pot și să se disperseze, pot genera adevărate seisme etnice, consecințele cărora ar putea afecta pentru mulți ani progresul economic și social al țării[6].

Potrivit lui Anatol Țăranu, doctor în istorie, „Republica Moldova nu posedă identitate națională. În toate țările Europei, unde au fost create state naționale, identitatea națională s-a consolidat datorită politicilor de stat direcționate pe acest deziderat. Pentru ca statul Republica Moldova să existe, el minimum are nevoie de o elită politică responsabilă, care să promoveze valori naționale, bazate pe egalități istorice autohtone. Practic toate problemele cetățenilor se datorează acestei elite politice imperfecte” [7].

Orice națiune are ca elemente de bază două componente majore. Prima componentă o constituie recursul la originile istorice datorită căreia grupurile etnice devin distincte, în primul rând, prin „tiparul cultural” al vieții de grup, ce desemnează valori naturale precum limba, obiceiurile, obișnuințele, tradițiile populare, simbolurile, etc. A doua componentă este de origine politică, ea se bazează pe politici de stat privind constituirea și consolidarea identității naționale. De aici concluzia despre necesitatea combinării armonioase a acestor două componente pentru obținerea unei identități naționale viguroase. Pentru Republica Moldova exemplul Ucrainei vecine este cel mai edificator, în care ideea națiunii ucrainene a devenit cheagul unității statului în condițiile unui război pentru apărarea patriei împotriva agresiunii ruse [8].

Preotul Pavel Borșevschi, parohul Bisericii „Sfântul Dumitru” din Chișinău, menționa că fiind tânăr pe când s-a declarat Independența, se gândea că toți vor rămâne acasă „să facă această Independență”. Însă, unii s-au folosit de faptul că s-au deschis hotarele și au plecat. Alții au încercat să se îmbogățească din așa-numitele averi ale colhozurilor și sovhozurilor și au împărțit fermele și viile pe bucăți, iar apoi le-au vândut unul altuia. Ulterior, a început să apară ceea ce a fost dintotdeauna – mita, corupția etc [9].

Noi nu avem limba, care să fie la toți conaționali noștri, cu care conviețuim [10].

Octavian Țăcu denunță faptul, că politicienii de la Chișinău folosesc electoratul pro rus în interese politice. ”La un anumit moment, cei pe care noi îi considerăm clasa politică judecă oportunist și trec în tabăra pro rusă tocmai din raționamentul de a avea un câștig politic, pentru că știu că de acolo vin bani, interese și influență” [11].

Potrivit declarației făcute de Igor Boțan, expert permanent al proiectului, la dezbaterile publice: „Independența-30: Privire subiectivă asupra stării națiunii”, organizate de Agenția de presă IPN, cetățenii Republicii Moldova sunt încadrați într-o democrație imitativă, cu o Constituție împrumutată din Europa, modalitatea de funcționare a instituțiilor, la fel, e copiată. „Dar, aceste instituții copiate sunt umplute cu esența moldovenească. Asta explică calitatea

elitei politice. Ea încearcă să se adapteze la această independentă circumstanțială. Această adaptare pe alocuri e ok, pe alocuri se dă în bară” [12].

Identitatea națională este identitatea unei persoane sau sentimentul de apartenență la un anumit stat, la o anumită națiune. Expresia identității naționale privită într-o lumină pozitivă este patriotismul care se caracterizează prin mândrie națională și emoție pozitivă de dragoste pentru țara proprie. Expresia extremă a identității naționale este șovinismul, care se referă la credința fermă în superioritatea țării și loialitatea extremă față de țară. Identitatea națională nu este o trăsătură înnăscută și este în esență construită social [13].

Ideea de națiune ajută atât la înțelegerea locului pe care individul îl ocupă în lume, cât și la înțelegerea locului ocupat de ceilalți indivizi. Membrii unei națiuni „adevărate” trebuie să aibă în mod ideal un teritoriu comun și distinct, o limbă și o cultură națională comună și distinctă, precum și un stat suveran. Identitatea națională este înțeleasă și ca rezultat al unui proces de apropiere și de interiorizare a unei moșteniri etnice.

Metodele de construcție a identității naționale, în experiența politicilor coloniale, urmarea uniformizarea prin aculturare a populațiilor autohtone (exemplu prin care au trecut fostele republici sovietice din URSS, precum și experiența coloniilor dependente economic ale statelor supraputeri din epoca contemporană.

Migrația, amestecul de popoare, condiționează deznaționalizarea, pierderea identității, lipsa de patriotism, astfel încât țările donatoare de emigranți, lipsite de forța de muncă activă, se confruntă cu sărăcie, cu o depopulare demografică continuă, cu nemulțumiri ale populației îmbătrânite, cu revolte în masă, cu focare de războaie, insecuritate, astfel încât, n-are cine apăra țara lor, în caz de război, fiind nevoită să angajeze mercenari militari străini, intrând astfel în datorii economice, care pustiiesc și mai mult țara însărăcită, dependentă deja de împrumuturi economice.

Republica Moldova este statul cu cea mai mare depopulare de pe continentul european. Sunt date ale unui studiu realizat de expertul Veaceslav Ioniță. El susține că, în ultimii cinci ani, s-a înregistrat cel mai mare val de migrație, iar 30 la sută dintre cetățenii plecați, nu sunt dispuși să mai revină acasă. „În anul 1991, noi în Republica Moldova eram 4 milioane 364 de mii. Astăzi în 2022, noi am început anul cu 2 milioane 867 de mii de locuitori. Republica Moldova este un recordmen negativ al Europei legat de migrația și scăderea numărului de populație”[14].

Diferit de identitatea personală, cea etnică nu poate fi aleasă de un individ, aceasta fiind determinată de la naștere, sau atribuită de alte persoane în baza unui background etnic sau a unui anumit fenotip. Procesul de formare a identității etnice presupune construirea propriului Eu ca membru al unui grup. Identitatea etnică începe a se dezvolta, chiar dacă într-un mod rudimentar, încă din copilărie, suferind numeroase transformări și cunoaște o dezvoltare importantă în perioada adolescenței și a tinereții. Cu vârsta, persoanele au o identitate etnică relativ stabilă, sau mai bine zis, sunt sigure că aparțin unui anumit grup etnic, chiar dacă faza de cercetare și de explorare poate continua [2].

Politologul Radj Cărbune, confirmă în publicația sa, că numeroase studii au demonstrat că limba este unul dintre atributele principale care determină apartenența la un grup social. Limba nu este doar un mijloc de comunicare, ea este reprezentarea simbolică a grupului [3].

Cercetarea identității este inerentă condiției umane: în scopul cunoașterii integrale a unui individ, se impune prin familiarizarea cu neamul, tribul, poporul și națiunea lui. Identitatea

etnică și națională se dezvoltă în familie, din fragedă copilărie, formându-se în adolescență, definitivându-se în perioada vârstei adulte [1].

Scopul cercetării efectuate în acest studiu, a fost de a identifica cum percep adolescenții identitatea lor etnică și națională. Investigația s-a realizat în cadrul a 3 licee din m. Chișinău. În cadrul cercetării au fost anchetați elevii din clasele 10-12. La chestionar au participat 154 de adolescenți, dintre care 118 adolescenți din familii complete și 36 de adolescenți din familii monoparentale. Din cei 118 adolescenți din familii complete, 70 erau din familii etnice mixte și 48 de adolescenți din familii complete, părinții cărora erau de aceeași etnie.

La întrebarea: de ce etnie este părintele Dvs? Rezultatele obținute s-au prezentat astfel:

Tabelul nr. 1. Rezultatele obținute la întrebarea: „De ce etnie este părintele Dvs?”

Familii complete				Familii monoparentale	
De ce etnie este tatăl Dvs?		De ce etnie este mama Dvs?		De ce etnie este părintele Dvs?	
moldovean	56	moldoveancă	66	Tatăl moldovean	8
rusă	30	rusă	27	Mama moldoveancă	1
ucrainean	9	ucraineană	7	Mama rusoaică	1
gagauz	23	gagauză	18		1
TOTAL, părinți din familii complete: 236 părinți				TOTAL, părinți, familii monoparentale: 36 părinți	

Din cei 49 de adolescenți din familii de aceeași grupă etnică, la întrebarea în ce limbă comunicați, de obicei în familie, rezultatele obținute s-au prezentat astfel:

Tabelul 2. Rezultatele obținute la întrebarea „În ce limbă comunicați de obicei în familie?”, în funcție de etnia părinților

Familii complete, ambii părinți de aceeași etnie						
Etnia părinților	Nr de familii	Număr de absolvenți care comunică în limba vorbită în familie				
		româna	moldoveneasca	rusa	gagauza	ucraineană
moldoveni	26	17	9			
ruși	15		Limba moldovenească o înțeleg, dar n-o vorbesc sau o vorbesc cu dificultate	15		
gagauzi	7		Limba moldovenească o înțeleg, dar n-o vorbesc sau o vorbesc cu dificultate		7	
Total	48	17 (35,4%)	9 (18,8%)	15 (31,2%)	7 (14,6%)	

Din rezultatele înserate în tabelul 2, observăm, că vorbitorii de limba rusă și gagauză, comunică în familie în limba lor etnică, păstrând și promovând cultura și obiceiurile grupului lor etnic. Pe când, limba de stat o înțeleg, dar n-o vorbesc sau o vorbesc cu dificultate, doar în caz de necesitate. Același lucru, este observat și din rezultatele prezentate în tabelul 3.

Din cei 70 de absolvenți, din familii complete, cu părinți de etnii diferite, la întrebarea: „În ce limbă comunicați de obicei în familie?”, rezultatele obținute s-au prezentat astfel:

Tabelul 3. Rezultatele obținute la întrebarea „În ce limbă comunicați de obicei în familie?”, în funcție de etnia părinților

Familii complete, cu părinți de etnii diferite					
Etnia părinților	Nr de familii	Număr de absolvenți care comunică în limba vorbită în familie			
		româna	moldoveneasca	rusa	gagauza
Tatăl moldovean, mama rusoaică	12		3	9	

Tatăl rus, mama moldoveancă	15		1	14		
Tatăl gagauz, mama moldoveancă	16		Înțeleg limba, o vorbesc cu dificultate, n-o vorbesc		16	
Mama gagauză, Tatăl moldovean	11		Înțeleg limba, o vorbesc cu dificultate, n-o vorbesc 2		9	
Tatăl ucrainean, mama moldoveancă	9		Înțeleg limba, o vorbesc cu dificultate, n-o vorbesc			9
Mama ucraineană, tatăl moldovean	7		1 Înțeleg limba, o vorbesc cu dificultate, n-o vorbesc			6
Total	70		7 10,0%	23 32,9 %	25 35,7%	15 21,4%

Marea majoritate a adolescenților din familii complete, cu părinți de etnii diferite, comunică în familie cu părinții în limba etnică a mamei sau a tatălui de etnie străină și nu în limba de stat. Doar 10% dintre acești adolescenți sunt bilingvi sau trilingvi.

Adolescenții din familiile monoparentale, aleg să vorbească în limba unicului părinte biologic. Din cei 36 de absolvenți din familii monoparentale, la întrebarea ”În ce limbă comunicați de obicei în familie?”, răspunsurile obținute s-au prezentat astfel (vezi tabelul 4):

Tabelul 4. Rezultatele obținute la întrebarea ”În ce limbă comunicați de obicei în familie?”, în funcție de etnia părinților

Familii incomplete (monoparentale)				
Etnia părinților	Nr de familii	Număr de absolvenți care comunică în limba vorbită în familie		
		româna	moldoveneasca	rusa
Tatăl moldovean	8	6	2	
Mama moldoveancă	17	11	6	
Mama rusoaică	11		Înțeleg limba, o vorbesc cu dificultate, n-o vorbesc	11
Total	36	17 (47,2%)	8 (22,2%)	11 (30,6)

Din rezultatele obținute în tabelul 4, putem concluziona, că la elevii din familiile monoparentale identitatea etnică este formată de limba în care comunică cu părintele, identificându-se ca români 47,2% și 22,2% ca moldoveni, vorbitori ai limbii de stat.

Este îngrijător faptul, că adolescenții născuți în familii complete cu părinți din diferite etnii, deși unul din părinți este de etnie moldovenească, nu vorbesc limba de stat, ci o limbă etnică ce aparține unui popor străin (vezi tabelul 3). Nici unul din acești adolescenți nu se identifică ca român sau moldovean. Nici unul din acești absolvenți nu vorbesc curgător limba statului. Prin urmare, le lipsește identitatea națională a statului în care trăiesc.

Deseori tatăl sau mama preferă să vorbească rusa, gagauza ucraineană sau o altă limbă, decât a sa, a neamului său, pentru a nu-și jigni soțul/soția de o altă etnie, pentru a nu-i face să se simtă neglijați. În cazuri extreme, mamele sau tații de alte etnii conlocuitoare interzic soților/soțiilor și copiilor să vorbească în limba țării în care locuiesc. Din păcate, aceste situații extreme se atestă uneori și în sânul familiilor în care ambii părinți sunt imigranți în Republica Moldova.

Adolecenții din familiile de etnie rusă, gagauză, ucraineană se identifică ca ruși, gagauzi, ucraineni, vorbind limba respectivă a părinților săi. Cu părere de rău, adolescenții și părinții lor, deși locuiesc pe teritoriul Republicii Moldova, limba statului o înțeleg, dar n-o vorbesc sau cu mare dificultate și atunci când sunt nevoiți (vezi tabelul 1,2,3,4), necătând la faptul, că patria adoptivă le-a format condițiile necesare pentru a le păstra cultura și a promova obiceiurile etnice. Prin urmare, mediul lingvistic și cultural în care se produce socializarea acestor copii, depinde în primul rând de familie, anume în familie se formează identitatea etnică a copiilor.

La întrebarea: "Unde veți lucra după terminarea liceului sau a unei alte instituții de învățământ (a. în Moldova; b. peste hotare), s-au obținut următoarele rezultate:

Tabelul 5. Rezultatele răspunsurilor, obținute de la adolescenți, la întrebarea 2: "Unde veți lucra după terminarea liceului sau a unei alte instituții de învățământ?" și la întrebarea 3: Ce ați face, dacă s-ar începe războiul?"

Etnia părinților	Nr. familii	2. a. în Moldova	2 b. peste hotare	2c. Nu știu	3a. aș lupta pentru Moldova	3.b. M-aș refugia în altă țară	3c. Nu știu
Familii complete, ambii părinți de aceeași etnie							
moldoveni	26	7 (14,6%)	15 (31,3%)	4 (8,3%)	5 (10,4 %)	18 (37,5 %)	3 (6,3%)
ruși	15	6 (12,5 %)	8 (16,7 %)	1 (2 %)	1 (2%)	11 (22,9 %)	3 (6,3%)
gagauzi	7	7 (14,6 %)			3 (6,3%)	2 (4,2 %)	2 (4,2 %)
Total	48	20 41,7%	23 47,9%	5 10,4%	9 18,7%	31 64,6%	8 16,7 %
		100%			100%		
Familii complete, cu părinți de etnii diferite							
Tatăl mold., mama rusă	12	8 (11,4 %)	2 (2,9 %)	2 (2,9%)	4 (5,7 %)	7 (10 %)	1 (1,4 %)
Tatăl rus, mama mold.	15	12 (17,1 %)	3 (4,3 %)	-	2 (2,9 %)	13 (18,6 %)	-
Tatăl gagauz, mama mold.	16	11 (15,7 %)	5 (7,1 %)	-	7 (10 %)	5 (7,1 %)	4 (5,7 %)
Mama gag, Tatăl mold.	11	9 (12,9 %)	1 (1,4 %)	1 (1,4 %)	6 (8,6 %)	5 (7.1 %)	-
Tatăl ucr., mama mold.	9	3 (4,3 %)	5 (7,1 %)	1 (1,4 %)	1 (1,4 %)	7 (10 %)	1 (1,4 %)
Mama ucr., tatăl mold.	7	3 (4,3 %)	2 (2,9 %)	2 (2,9%)	3 (4,3 %)	4 (5,7 %)	-
Total	70	46 (65,7%)	18 (25,7%)	6 (8,6 %)	23 (32,8%)	41 (58,6%)	6 (8,6 %)
		100%			100%		
Familii incomplete (monoparentale)							
Tatăl mold.	8	8 (22,2%)	-	-	6 (16,7 %)	-	2 (5,6 %)
Mama mold.	17	10 (27,8%)	5 (13,9 %)	2 (5,6 %)	2 (5,6 %)	12 (33,3%)	3 (8,3 %)
Mama rusă	11	7 (19,4 %)	4 (11,1 %)	-	3 (8,3%)	8 (22,2%)	-
Total	36	25	9	2	11 (30,55%)	20 (55,55%)	5

		(69,4%)	25,0%)	(5,6%)			(13,9%)
		100%			100%		
TOTAL	154	91 (59,1%)	50 (32,5%)	13 (8,4%)	43 (28,0%)	92 (59,7%)	19 (12,3%)
		100%			100%		

Din rezultatele obținute, observăm, că la întrebarea 2: ”Unde veți lucra după terminarea liceului sau a unei alte instituții de învățământ?”- marea majoritate a absolvenților din familiile de etnie moldovenească, atât din familii complete 31,3% cât și incomplete (cu mama, 13,9%) tind să emigreze peste hotare. 8,3%, au rămas indeciși 5,6 %. Tot dintre aceste familii, la întrebarea 3 ”Ce-ți face, dacă s-ar începe războiul? -37,5 % și respectiv 33,3% s-ar refugia. Numai 10,4 % și respectiv 5,6 % ar accepta să lupte pentru țara lor. 6,3% și 8,3 % nu sunt hotărâți ce vor face. Rezultatele obținute, denotă faptul că identitatea și patriotismul național nu este format în direcția potrivită, în corespundere cu valorile și principiile neamului.

65,7% de adolescenți din familii, părinții cărora sunt de etnii diferite, ar voi să rămână în Republica Moldova după terminarea instituțiilor de învățământ, față de 41,7% de adolescenți din familii complete, ambii părinți de aceeași etnie și față de 69,4% de adolescenți din familii monoparentale. Dorința adolescenților de etnii străine de a rămâne în Republica Moldova, după terminarea liceului se motivează și prin faptul că majoritatea părinților lor au afaceri sau dețin posturi de muncă bine plătite și își pot promova odraslele în carieră, față de băștinașii autohtoni, care văd soluția în a migra pentru o bunăstare mai bună. Tot odată, se pare, că în familiile monoparentale, identitatea națională a adolescenților este mai bine conturată, față de familiile părinții cărora sunt de etnii diferite.

Sumând rezultatele obținute, putem observa, că din totalul celor 154 de ansolvenți chestionați, 59,1% ar rămâne în țară, 32,5% ar pleca peste hotarele republicii, 8,4% rămân indeciși.

În caz de s-ar începe răznoiu (vezi tabelul 5), 59,7% ar prefera să se refugieze, 12,3%, nu știu cum ar proceda și doar 28,0% s-ar decide să apere patria. Prin urmare, securitatea statului este pus în primejdie. Rezultatele obținute, confirmă că identitatea etnică și culturală a copiilor este influențată în primul rând de familie și depinde în mare măsură de societate, de mediul social în care trăiesc. Tot odată, se impune necesitatea instituțiilor sociale de a se implica în educația cetățenilor, în formarea și consolidarea identității naționale, care la momentul actual lezează securitatea statului.

Este știut faptul, că politicile statului influențează întreaga societate, inclusiv mass-media și politicile educaționale. Dacă anterior, în procesul de deznaționalizare, din regimul sovietic, în fiecare zi a săptămânii, instituțiilor educaționale li se înainta cerința de a consacra 15 minute înainte de lecție pentru informarea politică și socială a situației din țară, iar o lecție din săptămână și o oră educativă la clasă era dedicată studierii țării, motivându-se prin exemple argumentative din mass-media bunăstarea atinsă și problemele care mai urmează a fi precăutate, astăzi aceasta s-a dat uitării.

Actualmente apare întrebarea, prin ce mijloace evidente ridicăm mândria națională? Cum formăm tinerilor generații mândria de neam, valorile și responsabilitățile cetățenești, sentimentul fidelității patriotice față de țară?.

Prin ce mijloace reușesc statele puternic dezvoltate să formeze tinerilor mândria că sunt americani, chinezi, ruși, italiei, evrei, japonezi etc.? De ce în țara noastră lipsesc aceste pârgii?

Până când instituțiile statului și companiile străine de pe teritoriul țării noastre vor impune tinerilor cerința prioritară, obligatorie să cunoască cãrturar o limbã strãinã și nu mai întâi limba de stat a țãrii? Ai cui cetãteni suntem? De ce populația bãștinașã duce lipsã de aceasã mãndie de neam?

Cãt vom mai cutreera țãrile strãine în cãutarea unui trai mai decent, lãsând țara pãrloagã, pierzând identitatea noastrã originalã, savurãnd-o doar pe cea din țara strãinã? De ce ne lãsãm copiii prin cuiburile țãrilor strãine, asemeni cucului? Ne mãndrim cã odraslele noastre învãã și rãmân prin țãri strãine și ne stingem în țara noastrã îmbãtrãniți, înstrãinați, neputincioși și singuratici.

Ne plãngem de sãrãcie și nu întreprindem nimic, pentru a îndrepta lucrurile. Votãm partide politice corupte, centrate doar pe interese proprii și nu le evaluãm responsabilitãțile faã de popor.

În concluzie, rolul primar în dezvoltarea identitãții naționale îl au pãrinții, ca primii profesori ai copiilor, care sub influența politicilor educaționale și sociale ale statului ar trebui sã-i învețe pe copiii lor sã facã faã discriminãrii și stereotipurilor denigratoare. Împreunã cu instituțiile educaționale din mediul de culturã dominantã, pot dezvolta instrumentele necesare pentru a le forma adolescenților identitatea naționalã, mãndria de neamul strãmoșesc.

A avea o culturã înseamnã a avea o limbã în care aceastã culturã se exprimã; ambele nu sunt produse individuale, ci produse ale întregii societãți. A revendica limba înseamnã a revendica propria apartenență identitarã. Natura identitãții se exprimã mai mult prin ansamblul reprezentãrilor comune membrilor unui grup național. A fi român, nu înseamnã numai moștenirea unei anumite etnii, limbi, tradiții printr-o filiație genealogicã, verticalã, ci înainte de toate, o anumitã imagine de sine, reprezentarea unui destin istoric particular, mobilizarea unei anumite memorii colective [4].

BIBLIOGRAFIE

1. LUCA Sabina-Adina, Identitatea socioculturalã a tinerilor: repere în contextul globalizãrii și al schimbãrii sociale . Institutul European, Iași, 2010, 252 p. ISBN:9789736116629 973611662
2. ROȘCA Tatiana. Procesul formãrii identitãții etnice la adolescenții imigranți. p. 131-135. Revista: Vector european N.2, 2018, Universitatea de Studii Europene din Moldova. [citãt 1.01.2022]. Disponibil https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/131-135_10.pdf
3. RADJ CÃRBUNE. Identitatea naționalã a Republicii Moldova – valoare a securitãții naționale. p. 256-264. În Conferința științifico-practicã naționalã „Mandatul de securitate: probleme actuale de interpretare, legislație și practicã”. (Tipogr. «Print-Caro»). – 377 p. Chișinãu, 2020: CZU 351.86(478)+327(082)=135.1=161.1 ISBN 978-9975-56-783-1. 351.86(478)+327(082)=135.1=161. [citãt 2.02.2022]. Disponibil https://sis.md/sites/default/files/comunicate/fisiere/Materialele%20conferintei%202020_1.pdf
4. VÃDUVA M. Identitatea naționalã în contextul globalizãrii. p. 165-171 În Jurnalul Analele Universitatii "Constantin Brancusi" din Targu Jiu. Serie Litere si Stiinte Sociale., 2017 [citãt 2.02.2022]. Disponibil [https://www.utgjiu.ro/revista/lit/pdf/2017-01.4.Supliment/16_Maria%20VADUVA%20%20%20NATIONAL%20IDENTITY%20IN%20THE%20CONTEXT%20OF%20GLOBALIZATION%20\(pdf\).](https://www.utgjiu.ro/revista/lit/pdf/2017-01.4.Supliment/16_Maria%20VADUVA%20%20%20NATIONAL%20IDENTITY%20IN%20THE%20CONTEXT%20OF%20GLOBALIZATION%20(pdf).)
5. [citãt 12.3.2022]. Disponibil https://ro.wikipedia.org/wiki/Demografia_Republicii_Moldova
6. [citãt 12.03.2022]. Disponibil https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/49-49_56.pdf

7. [citat 18.03.2022]. Disponibil https://www.ipn.md/public/index.php/ro/anatol-taranu-in-republica-moldova-nu-exista-identitate-nationala-8004_1083939.html
8. [citat 18.03.2022]. Disponibil https://www.ipn.md/ro/politica-de-stat-si-identitatea-nationala-in-republica-moldova-7978_1088721.html
9. [citat 18.03.2022]. Disponibil https://www.ipn.md/public/index.php/ro/igor-botan-independententa-republicii-moldova-este-circumstantiala-8004_1083936.html
10. [citat 18.03.2022]. Disponibil https://www.ipn.md/public/index.php/ro/pavel-borsevschi-cultura-politica-in-republica-moldova-nu-este-8004_1083938.html
11. [citat 20.03.2022]. Disponibil <https://radiochisinau.md/octavian-tacu--minoritatile-etnice--folosite-impotriva-independentei-si-aspiratiilor-europene---35384.html>
12. [citat 20.03.2022]. Disponibil https://www.ipn.md/public/index.php/ro/igor-botan-independententa-republicii-moldova-este-circumstantiala-8004_1083936.html
13. [citat 21.03.2022]. Disponibil https://hmn.wiki/ro/National_identity
14. [citat 21.03.2022]. Disponibil <http://m.tvrmoldova.md/social/republica-moldova-este-statul-cu-cea-mai-mare-depopulare-de-pe-continentul-european/>

IMPORTANȚA ABILITĂȚII DE COMUNICARE INTERCULTURALĂ ÎN VEDEREA INTEGRĂRII REFUGIAȚILOR

THE IMPORTANCE OF INTERCULTURAL COMMUNICATION SKILLS FOR REFUGEE INTEGRATION

*Emilia Laposina, dr., conf. univ.,
UPS „Ion Creangă” din Chișinău,
Olesea Frunze, dr., conf. univ.,
UPS „Ion Creangă” din Chișinău*

*Emilia Laposina, PhD, associate professor,
"Ion Creanga" SPU, Chisinau
ORCID: 0000-0002-6533-1471
Olesea Frunze, PhD, associate professor,
"Ion Creanga" SPU, Chisinau
ORCID: 0000-0002-0870-485X*

CZU: 316.77:008

CZU: 37.013.4/43

DOI: 10.46728/c.v1.25-03-2022.p201-207

Abstract

Because refugees come from different regions with their own cultural, religious, linguistic practices, the new social culture of the host country may conflict with their home culture, causing tensions between those communities and language barriers between individuals or groups, which raises the issue of intercultural communication. mainly in front of social assistance professionals. In order to have a smooth communication - without obstacles - a common language is needed. But "language" does not just mean vocabulary, it also implies specific rules for organizing speech, as well as a certain meaning assigned to words.

Key-words: skills, culture, intercultural communication, relationships, adaptation, integration

Introducere

Protecția socială trebuie să constituie elementul fundamental al politicilor sociale a statului, mecanismul principal de intervenție pentru a preveni, limita sau înlătura efectele